

בית המשפט המחוזי בחיפה

פר"ק 11-06-13595 צ"פ פי.סי. (ישראל) בע"מ נ' כונס נכסים רשמי מחוז חיפה והצפון ואח'

לפני כב' השופט רון סוקול, סגן נשיא

בעניין החברה: חברת צ"פ פי סי (ישראל) בע"מ ח.פ. 513027292

ובעניין:

1. הנאמנים להסדר הנושים של החברה, עו"ד ש' נס ועו"ד א' נאור

2. כונס הנכסים הרשמי

ובעניין המשיבים:

1. אורה סופר ע"י ב"כ עוה"ד י' בן נפתלי
2. אביב סופר ע"י עו"ד י' נחושטן ואח'
3. אסף הראל
4. אתי בצלאל
5. יוסי רזניק
6. מישל אוחיון
7. אהוד שריג שטנגר
8. גלעד רבינוביץ'
9. יואל לביא
10. שושנה אנילי
11. יעקב רוזנברג
12. אמיר תמרי
13. דורון סטניצקי ע"י ב"כ עוה"ד דן פרידמן ואח'

החלטה משלימה (בקשה מס' 80)

1. צ"פ פי סי (ישראל) בע"מ היא חברה ציבורית שעסקה בפיתוח, שיווק וייצור טכנולוגיות בתחום המחשוב. בשנת 2011 נקלעה החברה למשבר כלכלי וביום 9/6/2011 הגישה החברה בקשה להקפאת הליכים לשם גיבוש הסדר נושים, בהתאם לסעיף 350ב' לחוק החברות, התשנ"ט – 1999 (כנוסחו באותה עת). בית המשפט מינה את עורכי הדין ש' נס וא' נאור כנאמנים לצורך גיבוש ההסדר, וביום 31/10/2011 אישר בית המשפט את הסדר הנושים.

2. לאחר שהועלו טענות שונות כנגד נושאי משרה בחברה, ועל פי בקשת הנאמנים, מינה בית המשפט את עו"ד ש' בן מאיר כבעל תפקיד לצורך ניהול חקירות והליכים משפטיים כנגד נושאי משרה ובעלי תפקידים בחברה (החלטה מיום 16/5/2012).

3. כ-7 שנים לאחר מינויו של בעל התפקיד, הוגשה לבית המשפט בקשה להתיר לנאמנים, באמצעות בעל התפקיד, להגיש בקשה לחיוב נושאי משרה בחברה לשלם לחברה פיצוי בגין נזקים והפסדים שגרמו (בקשה מס' 79 מיום 1/5/2019). ביום 9/9/2019, לאחר שניתן אישור בית המשפט, הוגשה בקשה לחיובם האישי של המשיבים 1-13.

בית המשפט המחוזי בחיפה

פר"ק 13595-06-11 צ'יפ פי.סי. (ישראל) בע"מ נ' כונס נכסים רשמי מחוז חיפה והצפון ואח'

4. בבקשה המונחת להכרעה כעת, עותרים המשיבים לסילוק על הסף של בקשת הנאמנים, בין היתר בשל התיישנות עילות התביעה כנגדם. הדיון בהחלטה משלימה זו עוסק, כפי שיובהר להלן, אך ורק בבקשה לסילוק על הסף של טענות הנאמנים לחיובם של המשיבים לפצות את החברה בעילה הקבועה בסעיף 374 לפקודת החברות [נוסח חדש], כנוסחה במועדים הרלבנטיים.

רקע

5. העובדות הרלבנטיות להליך פורטו כבר בהחלטתי מיום 16/8/2020, אולם למען הצגת התמונה במלואה אחזור על הדברים.

6. צ'יפ פי.סי. (ישראל) בע"מ (להלן: החברה), יוסדה בשנת 2000 כחברה פרטית על ידי אורה ואביב סופר. החברה עסקה בפיתוח, ייצור ושיווק של טכנולוגיה שהוגדרה על ידה כייחודית. מדובר בטכנולוגיה המעניקה פתרונות מחשוב הכוללים שילוב של מוצרי חומרה ומוצרי תכנה, לרבות תכנת ניהול של תחנות קצה בסביבת מחשוב מבוססת שרת בארגונים גדולים.

7. בשנת 2003 התקשרה החברה עם חברת אלביט מערכות בע"מ על מנת שתשמש כקבלן משנה לייצור מערכות. לימים הפכה אלביט לבעלת עניין בחברה.

8. בשנת 2007, בחודש יולי, השלימה החברה הנפקה ראשונה של ניירות ערך לציבור בבורסה לניירות בערך בתל אביב, שכללה הנפקה של אגרות חוב להמרה. בתמורה להנפקה גייסה החברה סך של 22.9 מיליון ₪. החברה ביצעה הנפקות נוספות לציבור; בשנת 2009 גייסה חוב בסך של כ-14 מיליון ₪, ובשנת 2010 השלימה גיוס חוב נוסף בסך של כ-6.5 מיליון ₪.

9. ביום 9/6/2011 הגישה החברה לבית המשפט בקשה לגיבוש הסדר נושים על פי סעיף 3350 לחוק החברות. הבקשה הובאה לדיון בפני כב' הנשיאה ב' גילאור והועברה לכב' השופט קיסרי. בעקבות דיון שנערך ביום 15/6/2011, ניתנה ביום 16/6/2011 החלטה בגדרה מונו עו"ד ש' נס ועו"ד א' נאור כנאמנים לצורך גיבושו של הסדר נושים. סמכויות ניהול החברה עד לגיבוש ההסדר הועברו לנאמנים.

10. הנאמנים פעלו לגיבושו של הסדר נושים, וביום 25/10/2011 הגישו את הצעת ההסדר שהובאה לאישורו של בית המשפט (בקשה מס' 17). הבקשה נדונה בפני כב' השופט ע' זרנקין בישיבה מיום 31/10/2011. בסופו של דיון אישר בית המשפט את ההסדר.

בגדרו של ההסדר, נמכר השלד הבורסאי של החברה לקבוצת מירבילין (מירבילין 2007 בע"מ וגיי.אי. אמ אנרגיה ירוקה בע"מ) ופעילות החברה נמכרה לחברת נידם תקשורת בע"מ.

בית המשפט המחוזי בחיפה

פר"ק 13595-06-11 צ'יפ פי.סי. (ישראל) בע"מ נ' כונס נכסים רשמי מחוז חיפה והצפון ואח'

הנאמנים, עו"ד ש' נס ועו"ד א' נאור, מונו גם כנאמנים לצורך ביצוע ההסדר. בסופו של פסק הדין הורה בית המשפט:

הנאמנים יהיו רשאים לבצע חקירות על מנת לברר את טענותיהם של מחזיקי אגרות החוב של החברה בדבר הטעייתם על ידי בעלי השליטה בחברה, והם יהיו מוסמכים לדרוש כל מידע וכל מסמך מכל מי שמידע כאמור מצוי ברשותו.

ככל שיסברו הנאמנים כי יש מקום לניהול הליכים משפטיים בעניין זה, יפנו לבית המשפט בבקשה למתן הוראות.

11. לאורה של ההוראה מיום 31/10/2011, הגישו הנאמנים בקשה למינויו של עו"ד ש' בן מאיר כבעל תפקיד שיפעל לביצוע החקירות הדרושות ולנהל הליכים משפטיים, אם ידרשו (בקשה מס' 27). ביום 16/5/2012 אושרה הבקשה (על ידי כב' השופט קיסרי) ועו"ד ש' בן מאיר מונה כבעל תפקיד לצורך ביצוע חקירות וניהול הליכים משפטיים.

12. מבלי להלאות בכל הפרטים נספר כי עו"ד ש' בן מאיר פעל לאיסוף מידע, שלח שאלונים לנושאי המשרה ואסף מסמכים שונים.

בסופו של יום, הכין עו"ד בן מאיר דו"ח שהועבר לנאמנים (על הדו"ח לא צוין תאריך הכנתו). עו"ד בן מאיר פירט את הממצאים שהתגלו לו, מהם עולה לכאורה כי בעלי השליטה בחברה ונושאי משרה בה הפרו את חובותיהם לחברה (הדו"ח צורף לבקשה מס' 77 כדו"ח חסוי).

13. בין נושאי המשרה אשר נמצא כי לכאורה הפרו חובתם כלפי החברה היו גם דירקטורים שמונו על ידי אלביט מערכות בע"מ. בעקבות זאת פנו הנאמנים לחברת אלביט ולדירקטורים מטעמה וניהלו עמם משא ומתן שהבשיל להסדר פשרה. ביום 14/9/2017 הגישו הנאמנים בקשה לאישור הסדר הפשרה עם חברת אלביט (בקשה מס' 72). הבקשה הובאה לדיון בפני כב' השופטת ב' בר-זיו.

בדיון שנערך בפני כב' השופטת בר-זיו ביום 6/12/2017 מציין בא כוח הנאמנים, עו"ד לדרמן, כי "באשר לשאלת ביהמ"ש לגבי חקירות נגד נושאי משרה, אני מבקש לציין, כי החקירות הסתיימו" (שם, עמ' 2, שורה 6). עו"ד לדרמן ציין בהמשך כי "ההסדר הזה יצר תקדים אל מול שישה דירקטורים נוספים. אותם שישה דירקטורים נוספים יקבלו דרישה מאיתנו כולל חברות הביטוח מטעמם ונדרוש מהם את אותם סכומים עליהם התפשרנו עם אלביט". כן ציין כי "אני סבור שאין התיישנות [...]". באותה ישיבה טרם אושר הסדר הפשרה עם אלביט.

14. בשל השינויים בסדר העבודה בבית המשפט, עבר התיק לטיפול. ביום 17/10/2018 נדונה הבקשה לאישור הסדר הפשרה עם אלביט לפניי. בסופו של דיון, הוריתי לנאמנים לכנס אסיפת נושים לדון בהסדר הפשרה המוצע. עוד ציינתי באותה החלטה:

בית המשפט המחוזי בחיפה

פר"ק 13595-06-11 צ'יפ פי.סי. (ישראל) בע"מ נ' כונס נכסים רשמי מחוז חיפה והצפון ואח'

הנאמנים יודיעו עד ליום 30.11.2018 עמדתם לגבי הגשת בקשה למתן הוראות בנוגע לדירקטורים הנוספים ו/או לנושאי המשרה. ככל שיעמדו על הגשת בקשה לחיובם, ידאגו לצרף אותה לאותו מועד.

15. ביום 29/11/2018 הגישו הנאמנים הודעה בדבר תוצאות אספת הנושים שדנה בהצעת הפשרה עם אלביט. בסעיף 13 לאותה הודעה הוסיפו כי "ביחס לדירקטורים הנוספים ו/או לנושאי המשרה ו/או ליתר בעלי השליטה בחברה, בכוונת הנאמנים תחילה לנסות ולמצות מו"מ להסדר פשרה עם גורמים אלה, לתקופה בת 90 ימים, וככל זה לא יצליח בכוונת הנאמנים להגיש בקשה מתאימה לצורך נקיטת הליכים כנגדם".

להודעה זו לא צורף נוסח בקשה למתן הוראות לחייב את נושאי המשרה בחיוב אישי ולא פורטו הטענות כנגדם, וזאת אף שבהחלטה מיום 17/10/2018 ניתנה הוראה לעשות כן.

16. ביום 23/12/2018 נערך דיון בגדרו אושר הסדר הפשרה עם אלביט. בהחלטה מאותו יום הוריתי לנאמנים להגיש עמדתם לגבי ההליכים כנגד נושאי המשרה ובדבר המשא ומתן עמם, עד לסוף ינואר 2019. לבקשת הנאמנים, ניתנה להם ביום 1/2/2019 ארכה להגשת העמדה עד ליום 28/2/2019. בסופו של יום, רק ביום 1/5/2019 הגישו הנאמנים דיווח ובקשה למתן הוראות להגשת תביעה כנגד נושאי משרה ובעלי שליטה בלתי מסוימים בחברה. בדיון שנערך ביום 29/5/2019 ביקשו הנאמנים ארכה עד סוף חודש 9/2019 כדי להגיש בקשה מפורטת למתן הוראות בדבר חיוב נושאי המשרה, ובהחלטה מאותו יום ניתנה לנאמנים ארכה עד 15/9/2019.

בעקבות כל אלו, הוגשה ביום 9/9/2019 בקשה מס' 80 לחיוב אישי של נושאי משרה, דירקטורים ובעלי שליטה בחברה, היא הבקשה מושא הדיון הנוכחי.

הבקשה לחיוב המשיבים

17. הבקשה לחיוב המשיבים מבוססת על חוות דעתו של בעל התפקיד, עו"ד ש' בן מאיר. בבקשה נטען כי לאחר מינויו של בעל התפקיד, הוא פנה לנושאי המשרה השונים לקבלת מידע ומסמכים. נטען כי רק בחודש נובמבר 2014 התקבלו תשובות מהדירקטורים שמונו על ידי חברת אלביט. מהמשיבים 1-2, אורה ואביב סופר, מייסדי החברה, לא התקבלו תשובות. כן נטען כי בעל התפקיד קיבל לידיו מסמכים רבים (כ-30 קלסרים) וערך חקירות לעו"ד מישל אוחיון, אשר שימש כיועץ משפטי של החברה, ולמר עדי דולברג, אשר שימש בחלק מהתקופה הרלבנטית כמנהל החברה.

אין טענה כי שאר המשיבים התבקשו להשיב על שאלות או זומנו לחקירה. אין טענה כי הוגשה אי פעם בקשה לבית המשפט לזימון מי מהמשיבים לחקירה, בין לפני בעל התפקיד ובין חקירה פומבית (ראו הסמכויות שהוענקו לנאמנים בהחלטה מיום 16/6/2011 וכן סעיף 307 לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, שחל בהליכי הסדר כאמור בסעיף 350ד' לחוק החברות (טרם ביטלו)).

בית המשפט המחוזי בחיפה

פר"ק 13595-06-11 צ'יפ פי.סי. (ישראל) בע"מ נ' כונס נכסים רשמי מחוז חיפה והצפון ואח'

18. בבקשה נטען כי בשנים 2007 ו-2010 ביצעה החברה שתי הנפקות לציבור בהן גייסה סך של 29.4 מיליון ש"ח (נטו). נטען כי מכספים אלו, שנועדו להשקעות החברה ולפירעון חובותיה, קיבלו בעלי השליטה בחברה מיליוני שקלים. עוד נטען כי החברה פעלה ב"מימון דק", שמשמעו הייתה העברת הסיכון להפסדים לנושים בעוד בעלי השליטה "מאפסים" את הסיכון לעצמם

הנאמנים הוסיפו וציינו כי התברר שהמשיבים הטעו את הנושים והציגו בדו"חות הכספיים של החברה נתונים בלתי מדויקים. כך, הגדילו בדו"חות את ההכנסות ואת נתוני הרווח של החברה. כן ציינו כי התברר שלאחר השלמת ההנפקות, גדלו הוצאות ההנהלה של החברה באופן המעיד כי כספי ההנפקה שימשו את בעלי השליטה ולא את החברה.

הנאמנים הוסיפו כי התברר שבניגוד לאמור בתשקיף ההנפקה, לא נעשה שימוש בכספים שהתקבלו לפיתוח עסקיה של החברה. נטען כי נושאי המשרה לא פיקחו כראוי על השימוש בכספים ואישרו פעולות בכספים שלא על פי ייעודם בתשקיף.

19. הנאמנים העלו גם טענות בנוגע להעברת פעילות החברה בתחום הסקיריטי (אבטחת מידע) לחברה בשליטתו של אביב סופר, אחד מבעלי השליטה בחברה ומייסדה. נטען כי העברת הפעילות הייתה נגועה בניגוד עניינים, ובוצעה מבלי שהדירקטוריון יערוך בדיקה מעמיקה ויסודית ומבלי לפעול על פי הכללים הקבועים בדין לעסקאות עם בעל השליטה.

הנאמנים פירטו עוד טענות שונות על התרשלות המשיבים בעריכת ביקורות לחברה, באישור תקציבים ותחזיות לפעילות החברה ועוד.

20. לאור האמור הגישו הנאמנים, באמצעות בעל התפקיד, את הבקשה לחיובם של המשיבים לפצות את החברה. בבקשה נטען כי המשיבים, בהיותם נושאי משרה בחברה, הפרו את חובות האמון המוטלות עליהם לפעול לטובת החברה (כאמור בסעיף 254 לחוק החברות), ואת חובתם לפעול בזהירות על מנת להימנע מגרימת נזק לחברה ולבעלי המניות (בהתאם לסעיף 253 לחוק החברות) (להלן: הבקשה לחיוב).

21. בכותרת הבקשה לחיוב הפנו הנאמנים להוראות סעיפים 373 ו-374 לפקודת החברות. בבקשה לגופה פירטו הנאמנים את הממצאים שהתגלו בחקירות שערך בעל התפקיד ואשר פורטו בדו"ח שהגיש. כן טענו, בפרק שכונה "המשמעות המשפטית של הממצאים", כי פעולות המשיבים עולות כדי הפרת חובת הזהירות וחובת הנאמנות של נושאי המשרה וטענו כי מעשיהם גרמו לחברה נזק שהוערך בסך של 50 מיליון ₪. עוד טענו כי מכוח הוראות סעיף 6 לחוק החברות ניתן לייחס את חובות החברה לבעלי השליטה. נטען כי יש להרים את "מסך ההתאגדות" ולחייב את בעלי השליטה בחברה בחובותיה, בין היתר בשל כך שהחברה התנהלה ב"מימון דק".

בית המשפט המחוזי בחיפה

פר"ק 13595-06-11 צ"פ פי.סי. (ישראל) בע"מ נ' כונס נכסים רשמי מחוז חיפה והצפון ואח'

בקשות הסילוק

22. משהומצאה הבקשה לחיוב המשיבים לפצות את החברה לידיהם הם הגישו בקשות לסילוק של הבקשה על הסף. לחילופין עתרו להעברת הדיון בבקשה להליך של תובענה אזרחית רגילה.

23. טענתם העיקרית של המשיבים היא כי יש לסלק את הבקשה לחיוב כנגדם על הסף מחמת התיישנותן של עילות התביעה הנטענות. בבקשות נטען כי על פי חוק ההתיישנות, התשי"ח – 1958, מרוץ ההתיישנות של תביעה כספית מתחיל ביום לידתה של עילת התביעה. עילות התביעה מושא הבקשה לחיבם, כך טענו, נולדו במועד התרחשות האירועים שפורטו בדו"ח ובבקשה, דהיינו בשנים 2008 – 2010. עוד טענו כי לכל המאוחר נולדו עילות התביעה ביום אישור הסדר הנושים בבית המשפט, דהיינו ביום 16/6/2011.

24. המשיבים הדגישו כי הנאמנים התעכבו במשך שנים ארוכות בבירור וחקירת העובדות והגישו את בקשתם רק ביום 9/9/2019, כלומר הרבה מעבר לתקופת ההתיישנות הקבועה בחוק. נטען גם כי אפילו בנסיבות שבהן מושעת תקופת ההתיישנות עד למועד שבו נודעו ל"תובע" העובדות המקימות לו את עילת התביעה, הרי שמאחר שהבקשה לחיוב מבוססת על תביעתה של החברה, הרי שיש מקום לבחון את מועד ידיעת החברה ולא את מועד ידיעת הנאמנים.

25. הנאמנים מצדם התנגדו לסילוק הבקשה לחיוב על הסף וטענו כי מקום שבו מונה בעל תפקיד לניהול עניינה של חברה במסגרת בקשה להסדר נושים, יחל מרוץ ההתיישנות רק במועד שבו התגבשה אצל בעל התפקיד הידיעה בדבר העובדות המקימות עילת תביעה והתגבש כוח התביעה בידי. מאחר שהמשיבים, כך נטען, עיכבו את מסירת המידע, הרי המועד המוקדם ביותר שבו יכלו הנאמנים לדעת את העובדות ולגבש עילת תביעה היה בחודש פברואר 2013.

החלטה מיום 16/8/2020

26. לאחר שנשמעו טענות הצדדים ניתנה ביום 16/8/2020 החלטתי בבקשה לסילוק על הסף. בהחלטתי ציינתי כי נקודת המוצא לדיון היא כי תקופת ההתיישנות מתחילה ביום שבו נולדה עילת התביעה (סעיף 6 לחוק ההתיישנות). הוספתי כי "לא די בהתגבשות העובדות המקימות את העילה, שכן תחילת תקופת ההתיישנות עשויה להידחות ולהתחיל במועד מאוחר יותר" (פסקה 32). ציינתי כי מועד תחילת תקופת ההתיישנות ידחה עד למועד שבו התגבש אצל התובע "כוח תביעה".

27. לגבי תחילת תקופת ההתיישנות של תביעה המוגשת על ידי חברה, ציינתי כי המועד הרלבנטי הוא המועד שבו נודעו לנושאי המשרה בחברה העובדות המקימות לה את עילת התביעה. כן הוספתי, בהתאם להלכה שנקבעה בין היתר בע"א 6187/15 פסגות קופת גמל ופנסיה בע"מ נ' צולר, פסקה 53 (28/5/2018), כי מקום שבו מונה לחברה בעל תפקיד, הרי שתקופת ההתיישנות תחל להימנות רק מהמועד שבו נודע לבעל התפקיד על עילת התביעה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

פר"ק 13595-06-11 צ'יפ פי.סי. (ישראל) בע"מ נ' כונס נכסים רשמי מחוז חיפה והצפון ואח'

28. במקרה הנוכחי, הואיל והנאמנים מונו כדי לגבש הסדר נושים שהוצע על ידי נושאי המשרה בחברה, מצאתי כי יש לברר מהו המועד שבו התגבש אצל בעלי התפקיד "כוח התביעה", כלומר מהו המועד שבו ידעו, בפועל או בכוח, את העובדות המקימות לחברה עילת תביעה (פסקה 42).

29. לאחר מכן בחנתי את נסיבות המקרה בתיק הנוכחי והגעתי למסקנה כי רק בחודש נוב' 2012, בעקבות החלטת בית המשפט, נמסרו לנאמנים המסמכים שנדרשו על ידם, ועל כן "[...] לפני חודש 11/2012 לא עמדו בפני הנאמנים כל המידע והמסמכים הדרושים לצורך גיבוש הידיעה" (פסקה 52). לאור מסקנה זו קבעתי כי דין הבקשה לסילוק על הסף להידחות, שכן עד מועד הגשת הבקשה לחיוב טרם חלפה תקופת ההתיישנות.

30. בהחלטתי הנ"ל לא דנתי בטענות בעניין השעיית מועד ההתיישנות בתביעה בגין מעשי מרמה, ורק הערכתי כי "[...] כאשר מדובר בתביעה כנגד נושאי משרה בגין מעשי מרמה, כאמור בסעיף 373 לפקודת החברות, הרי שמרוץ ההתיישנות ימנה רק מהמועד שבו נודע דבר המרמה בפועל לבעל התפקיד (ובהקשר זה יתכן שגם עצימת עיניים מספקת)" (פסקה 40).

החלטת בית המשפט העליון

31. על החלטה זו הגישו המשיבים בקשות רשות ערעור לבית המשפט העליון שנדונו במאוחד (רע"א 6737/20, 6976/20, 7124/20).

32. בפסק דינו מיום 26/8/2021 הבחין בית המשפט העליון בין תביעה בעילה על פי סעיף 374 לפקודת החברות לבין תביעה לפי סעיף 373 לפקודת החברות.

בית המשפט העליון קבע כי המועד לתחילת תקופת ההתיישנות הוא המועד שבו היה בידי התובע "קצה חוט" "[...] חשד או בסיס לסברה בדבר קיומה של העובדה הנדונה" (פסקה 36). נקבע עוד כי השאלה מתי התגבש אותו "קצה חוט", כלומר חשד בדבר קיומן של עובדות המקימות עילת תביעה "[...] מנותקת משאלת היכולת או המאמץ הכרוך בהגשת הראיות לתמיכה בתביעה שכזו" (פסקה 37). בנסיבות המקרה הנוכחי נקבע כי המועד שבו נוצר "קצה חוט" היה כבר במועד הגשת בקשת הנאמנים לאישור הסדר נושים, ביום 25/10/2011, שכן כבר בבקשה זו ביקשו להעניק להם סמכויות לנהל חקירות באשר להתנהלות החברה. עוד צוין כי לכל המאוחר התגבש החשד בדבר קיומן של העובדות המקימות עילת תביעה ביום בו התבקש מינויו של בעל התפקיד, 16/5/2012, שכן הבקשה למינוי בעל התפקיד נועדה בדיוק לשם חקירה ואיסוף ראיות בנוגע לאותו חשד. על כן נקבע "[...] שכבר בעת מינויו ידע בעל התפקיד (או לפחות צריך היה לדעת) על החשדות האמורים, והיה בידי קצה החוט הנדרש לשם פתיחת הברור ואיסוף הראיות הנדרשים להגשת התובענה" (פסקה 40).

בית המשפט המחוזי בחיפה

פר"ק 13595-06-11 צ"פ פי.סי. (ישראל) בע"מ נ' כונס נכסים רשמי מחוז חיפה והצפון ואח'

33. לאור האמור התקבלו בקשות רשות הערעור ונקבע כי בקשת החיוב תסולק בכל הנוגע לחיובם האישי של המשיבים מכוח הוראת סעיף 374 לפקודת החברות. בית המשפט הוסיף כי שונה הדבר בנוגע לעילת התביעה על פי סעיף 373 לפקודת החברות. בית המשפט ציין כי מאחר שתביעה לחיוב אישי על פי סעיף 373 לחוק החברות מתבססת על טענות בדבר מעשי מרמה, הרי שתחילת תקופת ההתיישנות עשויה להידחות בהתאם להוראות סעיף 7 לחוק ההתיישנות.

בית המשפט הוסיף כי "על רקע האמור, ניתן לסכם כי הטוען להגנה מכוח סעיף 7 (גם לאחר תיקונו), נדרש להוכיח, בין היתר, מהו המועד שבו הייתה לו ידיעה ממשית, בפועל, הניתנת להוכחה בראיות בבית המשפט, על אודות העובדות המקימות את עילת תביעתו, ורק ממועד זה תתחיל להימנות תקופת ההתיישנות. זאת, להבדיל מהצורך בהוכחת קיומו של קצה חוט או חשד בלבד – בכוח או בפועל, הנדרשת לצורך פתיחת מרוץ ההתיישנות לפי סעיף 8 לחוק ההתיישנות" (פסקה 48).

34. לאור האמור, הוחזר הדיון לבית משפט זה לדון בטענות לגבי התיישנות עילות התביעה על פי סעיף 373 לפקודת החברות.

הבקשה לחיוב – סעיף 373 לפקודת החברות

35. השאלה העומדת להכרעה כעת היא האם גם יתרת תביעות הנאמנים לחיובם האישי של המשיבים דינה לסילוק על הסף מחמת התיישנות. הדיון מתמקד אך ורק בטענות לעילת תביעה מכוח הוראת סעיף 373 לפקודת החברות. לטענת המשיבים תביעה כנגד נושאי משרה על פי סעיף 373 לפקודת החברות היא תביעה העוסקת ב"ניהול עסק בתרמית", ועל כן המועד לתחילת תקופת ההתיישנות יושעה בהתאם להוראות סעיף 7 לחוק ההתיישנות. בטרם אתיחס לטענות ההתיישנות, אקדים מספר הערות לגבי תביעה על פי סעיף 373 לחוק החברות, ולאחר מכן אבחן את בקשת החיוב ואת טענות ההתיישנות.

36. סעיף 373 לפקודת החברות בנוסחה בטרם ביטולה עם חקיקת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח – 2019 קבע:

(א) התברר במהלך פירוקה של חברה שעסק שלה התנהל תוך כוונה לרמות את נושיה או את נושיו של אדם אחר או לכל מטרת מרמה, רשאי בית המשפט, על פי בקשת הכונס הרשמי או המפרק או כל נושה או משתתף של החברה ואם נראה לו נכון לעשות כן, להצהיר שכל דירקטור שלה, שהיה ביוזעין שותף בניהול העסק, ישא באחריות אישית ללא הגבלה לחביותיה של החברה, כולן או מקצתן, כפי שיוורה בית המשפט; לענין סעיף זה, "דירקטור" – בין בהווה ובין בעבר, לרבות כל מי שהדירקטורים היו רגילים לפעול לפי הנחיותיו או הוראותיו.

(ב) בית המשפט רשאי ליתן הוראות נוספות ככל שייראה לו דרוש להפעלת ההצהרה, ובמיוחד רשאי הוא להורות שכל חבות שהוטלה

בית המשפט המחוזי בחיפה

פר"ק 13595-06-11 צ'יפ פי.סי. (ישראל) בע"מ נ' כונס נכסים רשמי מחוז חיפה והצפון ואח'

על דירקטור על פי ההצהרה תהיה שעבוד על כל חיוב של החברה לדירקטור או על כל שעבוד וזכות בשעבוד על נכסי החברה, שבידי הדירקטור או בידי אדם או חברה הפועלים מטעמו, או בידי אדם התובע בחזקת נמחה שלהם, ורשאי בית המשפט ליתן הוראות נוספות ככל הדרוש לאכיפת השעבוד שהוטל לפי סעיף קטן זה; לענין זה, "נמחה" — כל מי שלזכותו קמו, על פי הוראות הדירקטור, החיוב או השעבוד או הזכות בו, למעט נמחה שנתן תמורה בת ערך בתום לב שלא דרך נישואין ובלי ידיעת הענינים שהיו עילה להצהרת בית המשפט.

(ג) דירקטור של החברה, שביודעין היה שותף לניהול עסק של החברה כאמור בסעיף קטן (א), דינו — מאסר שנה אחת.

(ד) בית משפט שנתן הצהרה על אדם או הרשיע אותו כאמור בסעיף זה, רשאי גם לצוות כי במשך תקופה שקבע בצו, ושלא תעלה על חמש שנים מיום ההצהרה או ההרשעה, לא יוכל האדם לשמש דירקטור של חברה או להיות מעורב במישרין או בעקיפין בניהולה אלא ברשות בית המשפט המוסמך לפרק אותה; המפר צו לפי סעיף קטן זה, דינו — מאסר שנתיים.

(ה) הוראות סעיף זה יחולו אף אם האדם הנדון נושא באחריות פלילית לענינים שהם עילה להצהרה, וההצהרה תיחשב פסק-דין חלוט כמשמעותו בדיני פשיטת רגל.

(ו) הכונס הרשמי או המפרק חייבים להתייצב בשעת הדיון בבקשה למתן רשות לפי סעיף קטן (ד), ורשאים הם בדיון זה ובדיון בבקשה לפי סעיף קטן (א) להעיד בעצמם ולהזמין עדים.

סעיף זה ביחד עם סעיף 374 לפקודה מסמיכים את בית המשפט להטיל אחריות אישית על נושא משרה בחברה בגדרם של הליכי חדלות פירעון (ע"א 7516/02 ד"ר דוד פישר נ' ר"ח צבי יוכמן, פ"ד (1) 69 (2005)), ואף שהסעיף עוסק בהליכי פירוק של חברה, נקבע בפסיקת בתי המשפט כי סמכות בית המשפט להטיל אחריות אישית נתונה גם מקום שבו מוגשת בקשה להסדר נושים (ראו רע"א 9983/06 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' נס (19/8/2008); ע"א 7502/08 שלום נ' עו"ד שי גרנות (30/11/2008)).

37. כותרת סעיף 373 היא "ניהול עסק בתרמית". בפסיקה נקבע כי על מנת להטיל אחריות אישית על נושא משרה יש להצביע על התקיימותם של ארבעה תנאים:

- א. החברה מצויה בהליכי פירוק.
- ב. הוגשה בקשה על ידי בעל תפקיד, כונס הנכסים או משתתף כנגד נושא משרה.
- ג. עסק של החברה התנהל תוך כוונה לרמות את נושיה, או את נושיו של אדם אחר, או לכל מטרת מרמה.
- ד. נושא המשרה היה שותף בניהול העסק ביודעין.

(ראו ע"א 3515/13 עתאמנה נ' איתן ארז כמפרק חברת בני סלים, פסקה 10 (11/3/2015)). צריך להדגיש שאין צורך להוכיח קשר סיבתי בין מעשי המרמה לבין היקלעותה של החברה לחדלות

בית המשפט המחוזי בחיפה

פר"ק 13595-06-11 צ'יפ פי.סי. (ישראל) בע"מ נ' כונס נכסים רשמי מחוז חיפה והצפון ואח'

פירעון (ראו ע"א 7516/02 הנ"ל; ע"א 6924/14 שיינין נ' גלרד תעשיות (1992) בע"מ בפירוק (18/4/2016)).

38. מוקד הדיון הוא בהוכחה כי נושאי המשרה בחברה פעלו מתוך כוונת מרמה (ע"א 6924/14 הנ"ל, בפסקה 12). עם זאת, הודגש לא פעם כי לא כל כישלון בניהול עסקי חברה עולה כדי מעשה תרמית (ע"א 7516/02 הנ"ל עמ' 89-90); ע"א 148/82 גליק נ' ארמן, פ"ד מה(3) 401, 405 (1991); והשוו: ע"א 10582/02 בן אבו נ' דלתות חמדיה בע"מ, בעמוד 19 (16/10/2005).

39. עוד אוזכר כי נוכח חומרתו ואופיו של סעיף 373 יש להיזהר בהטלת אחריות אישית מכוחו. כך למשל נאמר כי הטלת האחריות תעשה "[...] בנסיבות חמורות, כאשר לא היה ספק בכך שמנהלי החברה פעלו על מנת לקדם אינטרסים אישיים בשעה שהיו מודעים לכך שאין סיכוי ממשי להמשך פעילות החברה" (ע"א 4747/93 דומת טקסטיל בע"מ נ' ביטי, פ"ד נ(2) 027 (1996); ע"א 7516/02 הנ"ל פסקה 13)). נאמר כי הנסיבות שיכללו בגדרם של מעשי מרמה המאפשרים להטיל אחריות אישית על נושאי המשרה הן רבות ומגוונות ועשויות להשתנות ממקרה למקרה. אין מקום לקבוע מראש רשימה של נסיבות אשר ייחשבו כניהול עסק במרמה וניתן למצוא בפסיקה דוגמאות רבות ומגוונות.

40. עוד נזכיר, כי הלכה היא שהוראת סעיף 373 לחוק החברות נועדה למספר תכליות ובהן הגנה על אינטרס הנושים והציבור ויעילות דיונית. נקבע כי להוראת סעיף 373 יש גם אופי עונשי שכן ניתן להעמיד לדין מכוחו. כן נקבע כי ההוראה מיועדת להרתיע נושאי משרה מפני ניצול לרעה של כוחם תוך הפרת חובותיהם לחברה, לבעלי המניות ולנושים (ראו דברי השופט ד' מינץ ברע"א 6737/20 הנ"ל פסקה 5).

41. כל אלו מחייבים כמובן זהירות יתר בהטלת אחריות על נושאי משרה בגדרה של הוראת סעיף 373 לפקודת החברות ומכאן שגם בבחינת השאלה מתי החלה תקופת ההתיישנות של עילת התביעה מכוחו של סעיף 373 לפקודת החברות יש להביא בחשבון את מאפייניה הייחודיים של העילה.

תחילת תקופת ההתיישנות בתביעה לפי סעיף 373 לפקודת החברות

42. כאמור, בית המשפט העליון הורה על החזרת הדיון בתיק על מנת להכריע מהו מועד תחילת תקופת ההתיישנות בכל הנוגע לעילת התביעה לפי סעיף 373.

כידוע חוק ההתיישנות קובע מספר הוראות המשעות את תחילת תקופת ההתיישנות. לענייננו רלוונטית הוראת סעיף 7 הקובעת כיום כדלקמן:

מרוץ תקופת ההתיישנות של תביעה יושעה כל עוד נמנע התובע מלהגיש תובענה בשל כך שהנתבע, או מי מטעמו, מטעה ביודעין את התובע, מפעיל נגדו כוח, מאיים עליו או מנצל את מצוקתו; לעניין זה,

בית המשפט המחוזי בחיפה

פר"ק 13595-06-11 צ'יפ פי.סי. (ישראל) בע"מ נ' כונס נכסים רשמי מחוז חיפה והצפון ואח'

"הטעיה" – לרבות בדרך של אי-גילוי ביוזעין של עובדה מהעובדות המהוות את עילת התובענה.

בעבר הייתה הוראת סעיף 7 בנוסח שונה במעט:

הייתה עילת התובענה תרמית או אונאה מצד הנתבע, תתחיל תקופת ההתיישנות ביום שבו נודעה לתובע התרמית או האונאה.

43. סעיף 7 בנוסח המתוקן מרחיב את הנסיבות בהן תושעה תקופת ההתיישנות בשל התנהגות פסולה של הנתבע (ראו ט' חבקיין, התיישנות 223 (מהדורה שניה-2021); רע"א 6938/19 אילני נ' ברוך, פסקאות 12-13 (20/08/2020)).

עם זאת, הן לפי הדין הקודם והן לפי הדין החדש לא תתחיל תקופת ההתיישנות בטרם התגבשה אצל התובע "ידיעה ממשית וסובייקטיבית אודות התרמית" (פסקה 29 לרע"א 6938/19 הנ"ל). מועד הידיעה הסובייקטיבית של התובע אינו מספיק כדי להתחיל את תקופת ההתיישנות שכן על פי הנוסח החדש עשויה תקופת ההתיישנות להידחות, גם בשל נסיבות פסולות אחרות כגון הפעלת כוח, איום, וניצול מצוקה.

44. חשוב לציין כי בהתאם לנוסח סעיף 7 כיום, יש להצביע על קשר סיבתי בין ההתנהגות הפסולה של הנתבע לבין העיכוב בהגשת התביעה שכן נאמר "[...] כל עוד נמנע התובע מלהגיש תובענה בשל כך שהנתבע או מי מטעמו [...] (ההדגשה הוספה) (ראו גם רע"א 6938/19 הנ"ל, פסקה 30; ט' חבקיין הנ"ל עמ' 224).

45. עוד נזכיר כי בתי משפט הדגישו, גם על פי הנוסח הקודם של סעיף 7 וגם לאור הנוסח החדש, כי על הטוען להשעיית תקופת ההתיישנות לטעון במפורש בכתב הטענות את העובדות המלמדות לטענתו על קיומה של עילת תרמית או אונאה, וכן מתי נודעו לו על עובדות אלו (ראו ע"א 523/12 אסמעיל נ' לשכת הסדר המקרקעין, פסקה 6 (15/01/2014); רע"א 6737/20 הנ"ל, פסקה 51; ט' חבקיין הנ"ל עמ' 222).

הכרעה

46. כפי שיפורט להלן, הגעתי למסקנה כי יש לסלק על הסף את הבקשה לחיוב וכי אין מקום להשעות את תקופת ההתיישנות של עילת התביעה הנטענת לפי סעיף 373 לפקודת החברות.

47. מעיון בבקשה לחיוב עולה כי בכותרת הבקשה מזכירים הנאמנים את הוראות סעיפים 373 ו-374 לפקודת החברות. עם זאת, בבקשה עצמה לא טוענים הנאמנים באופן מפורש ומפורט כל טענה על מעשי מרמה של נושאי המשרה. כך למשל בסעיף 157 לבקשת החיוב נאמר:

בית המשפט המחוזי בחיפה

פר"ק 13595-06-11 צ'יפ פי.סי. (ישראל) בע"מ נ' כונס נכסים רשמי מחוז חיפה והצפון ואח'

לסיכום, לאור האמור לעיל, עולה תמונה ברמת סבירות גבוהה, לפיה בעלי השליטה בחברה פעלו שלא בתום לב על מנת לחלץ עצמם מהשקעות כושלות על גבם של ציבור משקיעים אשר רכשו את ניירות הערך של החברה. בעלי השליטה בחברה ה"ה סופר ניהלו את החברה במצב קלאסי של מימון דק אשר מחייב את הרמת מסך ההתאגדות וייחוס של כל חובות החברה אליהם. בנוסף לכך, יש לדאוג בכל נושאי המשרה (המשיבים) ולרבות בעלי השליטה כמי שהתרשלו והפרו את חובות הזהירות שלהם כלפי החברה וכלפי נושי החברה, בגין כל המתואר בבקשה זו אשר תמציתו היא כל כל (כך במקור - ר' ס) בעלי המשרה הפרו את חובות הזהירות שלהם ולא נקטו בכל פעולה כדי לשנות ממצבה של החברה, התעלמו לחלוטין ממצבה של החברה לא קיבלו (אפילו לא ניסו לקבל) כל החלטה הנדרשת מהם עקב מצבה של החברה ואפשרו לחברה עקב כך להמשיך ולהוציא את כספי הנושים עד להגעתה (הצפויה לחלוטין) לחדלות פירעון. נושי המשרה התעלמו ולא התייחסו כלל לכל סימני האזהרה ואפשרו בעיניים "עצומות לרווחה" לחברה להגיע לחדלות פרעון תוך שהחברה הלכה למעשה מבזבזת בעיקר את כספי נושי החברה, מחזיקי אגרות החוב שלה ושאר נושיה. נושאי המשרה לא בדקו לא שאלו לא פיקחו לא הזהירו לא ראו כי הדיווחים בחברה ובדוחות הכספיים אינם נכונים בלשון המעטה, והניחו בכך לחברה להגיע לחדלות פרעון ובכך גרמו לנושי החברה לאבד את כל כספם.

48. בפרק המשמעות המשפטית של הממצאים, מפרטים הנאמנים את החובות שהופרו לטענתם על ידי נושאי המשרה והן הפרת חובות הזהירות של דירקטורים (פסקאות 165-169) והפרת חובות האמונים (פסקה 170).

בסעיף 211 לבקשה לחיוב נאמר כי "קיים קשר סיבתי בין התרשלותם של הדירקטורים בחברה לבין הנזק לחברה. לולא התרשלותם של הדירקטורים יתכן והחברה לא הייתה קורסת [...] בנוסף, בעלי החברה שהיו חלק מהדירקטוריון כוונה בעיקר לתועלתם האישית, ולא לתועלת החברה, ובכך הפרו את חובות האמונים לחברה כדירקטורים". בכל אלו אין כל אזכור של המרמה הנטענת כנגד נושאי המשרה.

49. גם הטענות שפורטו בפרק "מימון דק והרמת מסך" אינן כוללות כל טענה בדבר מעשי מרמה. ודוקו, מימון דק אינו מלמד בהכרח על התקיימות נסיבות של מרמה. סעיף 6 לחוק החברות, אליו מפנים הנאמנים בפרק הדין בהרמת מסך, כולל נסיבות שונות המצדיקות ייחוס חובות החברה לבעלי המניות שרק אחת מהן (סעיף 6(א)(1)) עוסקת במעשי מרמה. הנאמנים לא מפנים מפורשות להוראה זו אלא טוענים כי בעלי המניות נטלו סיכונים על חשבון המשקיעים, הספקים והמלווים. אין טענה כי עשו כן בכוונת מרמה, אלא לכל היותר נטען כי "בעלי השליטה בחברה פעלו שלא בתום לב על מנת לחלץ עצמם מהשקעות כושלות על גבם של ציבור המשקיעים אשר רכשו את ניירות הערך של החברה (פסקה 229).

50. עולה מכל אלו כי אף שבכותרת הבקשה לחיוב נטענה עילה על פי סעיף 373 לפקודת החברות, הבקשה אינה מפרטת את יסודות העילה בדבר ניהול עסק בתרמית.

בית המשפט המחוזי בחיפה

פר"ק 13595-06-11 צ"פ פי.סי. (ישראל) בע"מ נ' כונס נכסים רשמי מחוז חיפה והצפון ואח'

51. בבקשה אין גם כל פירוט מתי נודעו לנאמנים העובדות המקימות את עילת התביעה לפי סעיף 373 לפקודת החברות, דהיינו מתי נודע להם כי החברה נוהלה בתרמית (ככל שאכן כך אירע).

אין גם כל טענה כי התקיימו אילו מהנסיבות הפסולות הנוספות המפורטות בסעיף 7 לחוק ההתיישנות, דהיינו טענות להפעלת כוח, איום או ניצול מצוקה.

52. עוד אזכיר כי בעל התפקיד טען כי נושאי המשרה, או לפחות חלקם, עיכבו את בירור העובדות כאשר סירבו למסור לו מידע ומסמכים וכי אלו נמסרו רק בחודש נוב' 2012. טענה זו אינה יכולה להועיל שהרי אין בבקשה לחיוב הסבר כלשהו לקשר הסיבתי בין מועד מסירת המידע לבין מועד התגבשות הידיעה אצל בעל התפקיד. יתרה מזו, החלטת השופט א' קיסרי מיום 20/11/2012 לא התייחסה למידע או מסמכים שהוחזקו על ידי המשיבים או מי מהם, אלא הופנתה כלפי צדדים שלישיים (עו"ד מישל אוחיון, עו"ד תמר לוז ואלביט מערכות בע"מ). על כן, ברי שלא ניתן לייחס למשיבים פעולה בודדעין לעיכוב העברת המידע לנאמנים.

53. מאחר שבית המשפט העליון קיבל את הטענה כי כבר במועד מוקדם יכלו בעל התפקיד והנאמנים לגבש עמדתם לגבי קיומה של עילת תביעה כנגד המשיבים, ומאחר שאין בטענות פירוט של עילת תביעה בטענת מרמה, די בכך כדי לקבוע שדין הבקשה לחיוב המשיבים לסילוק על הסף.

54. בהערת אגב אזכיר כי עיקר טענות הנאמנים בבקשת החיוב היא כי המשיבים פעלו תוך סיכון החברה והתעלמו מכך שמעשיהם עלולים להביא את החברה לחדלות פירעון. האירועים מושא ההליך הנוכחי התרחשו בטרם חקיקתו של חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ט – 2019, ולכן אין תחולה להוראותיו. נזכיר כי לפי סעיף 288 לחוק חדלות הפירעון, ניתן להטיל אחריות על נושאי משרה בחברה אשר לא נקטו בפעולות נדרשות לצמצום החשש לחדלות הפירעון של החברה. דומה שמקומן של טענות הנאמנים בבקשת החיוב או לפחות חלק ארי מהן, היה יכול להימצא בהוראה זו לו הייתה חלה על המקרה.

סוף דבר

55. לאור כל האמור, אני מקבל את הבקשה ומורה על סילוקה של הבקשה לחיוב על הסף מחמת התיישנות העילות.

אני מחייב את קופת הפירוק לשלם לכל אחת מקבוצת המשיבים הוצאות בסך כולל של 5,000

₪.

בית המשפט המחוזי בחיפה

פר"ק 13595-06-11 צ'יפ פי.סי. (ישראל) בע"מ נ' כונס נכסים רשמי מחוז חיפה והצפון ואח'

57. הנאמנים יגישו דו"ח מעדכן לגבי המשך ההליכים בתיק עד ליום 1/7/2023.

נקבע לדיון, ככל שיהיה צורך בכך, ליום 10/7/2023 שעה 11:30.

ניתנה היום, ג' אייר תשפ"ג, 24 אפריל 2023, בהעדר הצדדים.

רון סוקול, סגן נשיא

